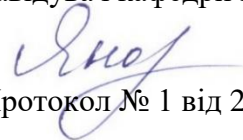

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Київський інститут управління, технологій і права
Факультет «Управління і технологій»
Кафедра «Економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування»

Затверджую

Завідувач кафедри ЕМБА

В.П. Яновська

Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Доктор економічних наук, професор ЯНОВСЬКА Вікторія Петрівна
E-mail	v.yanovska@ukr.net
Навчальна дисципліна	Основи економіки транспорту
Офіційна назва освітньої програми	Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань 27«Транспорт»	Спеціальність 275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова

Мета вивчення дисципліни	Вивчення економічних засад функціонування транспорту, специфіки використання економічних ресурсів і формування фінансових результатів транспортних підприємств
Загальні компетентності	ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК13. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність аналізувати та прогнозувати параметри і показники функціонування транспортних систем та технологій з урахуванням впливу зовнішнього середовища. СК9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень. СК18. Здатність до управління пасажирськими перевезеннями за видами транспорту. СК19. Здатність до управління вантажними перевезеннями за видами транспорту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1 «Транспорт як галузь національної економіки»

Тема 1 Місце та роль транспорту у структурі національної економіки

Сфери та галузі економіки. Структура економіки за видами економічної діяльності. Ринок транспортних послуг. Конкурентне середовище. Структура ринку транспортних послуг. Моделі ринків на транспорті.

Література: 2, 3, 5, 6, 11, 13, 15, 18, конспект лекцій. Ключові слова: транспорт, транспортні послуги, транспортний ринок, економічна діяльність, галузь економіки, національна економіка.

Тема 2 Транспорт як галузь національної економіки

Поняття транспортної системи, транспортно-дорожнього комплексу та продукції транспорту. Транспорт і ланцюги створення вартості. Роль і види транспорту загального користування. Логістика та розподіл транспортних потоків. Комплексний розвиток видів транспорту. Основні показники економічної діяльності транспорту.

Література: 4, 9, 13, 15, 16, 18, конспект лекцій. Ключові слова: транспортна система, транспортно-дорожній комплекс, продукція транспорту, ланцюг створення вартості, транспорт загального користування.

Тема 3 Транспортне підприємство як господарський суб'єкт

Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми господарювання юридичних осіб. Організаційні форми та процеси взаємодії підприємств транспорту. Порядок утворення та ліквідації підприємства.

Література: 1, 8, 10, 14, 17, конспект лекцій. Ключові слова: підприємство, суб'єкт господарювання, транспортне підприємство.

Змістовий модуль 2 «Економіка транспортного підприємства»

Тема 4 Основні засоби транспортного підприємства

Основні засоби, їх структура та класифікація. Вартість основних засобів. Зношування основних засобів. Амортизація основних засобів: поняття та способи нарахування. Показники стану та ефективності використання основних засобів.

Література: 7, 8, 9, 13, 14, 17, конспект лекцій. Ключові слова: основні засоби, вартість основних засобів, знос, амортизація.

Тема 5 Оборотні засоби транспортного підприємства

Склад, структура та класифікація оборотних засобів. Кругообіг оборотних засобів. Показники оборотності, стану та ефективності використання оборотних засобів. Методи визначення потреби у оборотних засобах.

Література: 7, 8, 9, 13, 14, 17, конспект лекцій. Ключові слова: оборотні засоби, кругообіг, оборотність, ліквідність.

Тема 6 Трудові ресурси транспортного підприємства

Персонал підприємства. Особливості організації та нормування праці на підприємстві. Показники ефективності використання трудових ресурсів. Заробітна плата. Форми та системи оплати праці на транспортному підприємстві.

Література: 7, 8, 9, 13, 14, 17, конспект лекцій. Ключові слова: персонал, трудові ресурси, оплата праці, заробітна плата.

Тема 7 Фінансові результати транспортного підприємства

Сутність і класифікація витрат. Поняття та види собівартості. Методи розрахунку собівартості перевезень. Доходи транспортного підприємства. Особливості ціноутворення на транспорті. Тарифи на транспортні послуги. Прибуток та рентабельність транспортного підприємства. Фінансовий стан транспортного підприємства. Система показників фінансового стану.

Література: 7, 8, 9, 12, 13, 14, 17, конспект лекцій. Ключові слова: витрати, собівартість, собівартість перевезень, доходи, тарифи, фінансові результати, прибуток, збиток, фінансовий стан.

Індивідуальні завдання

Передбачені індивідуальні розрахункові завдання за варіантами практичних робіт, групове обговорення одержаних результатів, виконання індивідуальних дослідницьких завдань (рефератів, доповідей на конференцію), підготовка презентації.

Практична робота №1. Визначення місця транспорту у структурі національної економіки України.

Практична робота №2. Визначення обсягів перевезень вантажів і пасажирів транспортом загального користування.

Практична робота №3. Визначення показників діяльності транспортних підприємств.

Практична робота №4. Оцінка стану та ефективності використання основних засобів транспортного підприємства.

Практична робота №5. Оцінка стану та ефективності використання оборотних засобів транспортного підприємства.

Практична робота №6. Оцінка показників ефективності використання трудових ресурсів транспортного підприємства.

Практична робота №7. Оцінка фінансового стану транспортного підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання	<p>РН1. Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ.</p> <p>РН3. Давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні.</p> <p>РН18. Досліджувати види і типи транспортних систем. Знаходити рішення оптимізації параметрів транспортних систем. Оцінювати ефективність інфраструктури та технології функціонування транспортних систем.</p> <p>РН19. Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.</p>
---------------------	--

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	<p>Поточний контроль – 40 балів</p> <p>Проміжний контроль – 40 балів</p> <p>Підсумковий контроль – (екзамен) – 20 балів</p>
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
<p>Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).</p> <p>Підсумкові бали = $\frac{\text{Загальна кількість балів (перед + Кількість балів за підсумковим навчальної дисципліни підсумковим контролем)}}{\text{Кількість балів за підсумковим контролем}}$</p>	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками

60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
3. Закон України «Про природні монополії» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text>
4. Закон України «Про транспорт» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД – 2010). http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html
6. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-02#Text>
7. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06>
8. Міжнародні стандарти фінансової звітності https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
9. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
11. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
12. Податковий кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

Базова:

13. Економіка залізничного транспорту: Навчальний посібник / [М.В. Макаренко, В.П. Яновська, В.І. Творонович, О.Р. Приймук та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. В.П. Яновська. 2-ге вид., перероб. К.: 365, 2019. 364 с.

14. Економіка підприємств водного транспорту: Навчальний посібник / [В.Г. Коба, С. М. Боняр, О.Є. Бабіна, О.О. Карпенко та ін.]; кер. кол. авт. За заг. ред. В.Г. Коби. К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2017. 474 с.
15. Економіка транспорту: Навчальний посібник / За ред. В.Г. Коби. К.: КДАВТБ КМУЦА, 1999. 254 с.
16. Кулаєв Ю.Ф. Економіка залізничного транспорту. 2-е вид., переробл. і доповн. К.: «Фенікс», 2012. 240 с.
17. Основы экономики транспорта: Конспект лекций и задания к самостоятельной работе для студентов 3-4 курсов всех форм обучения направления подготовки 1004 (6.070101) – «Транспортные технологии (по видам транспорта)» / Авт.: Торкатюк В.И, Пан Н.П., Коненко В.В. и др. Харьков: ХНАГХ, 2009. 159 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/11320433.pdf>
18. Соціально-економічні аспекти розвитку підприємств транспорту України: монографія / За аг. ред. М.В. Макаренко. К.: ДЕГУТ, 2013. 295 с.

Допоміжна:

19. Immers L.H., Stada J.E. Basics of Transport Economics. Heverlee, February 2004 (Updated August 2007). 59 p. <https://www.mech.kuleuven.be/cib/verkeer/dwn/H111part4.pdf>
20. Kockelman K., Chen T.D., Larsen K., Nichols B. The Economics of Transportation Systems: a Reference for Practitioners. University of Texas at Austin. January 2013. 310 p. https://ctr.utexas.edu/wp-content/uploads/pubs/0_6628_P1.pdf
21. Palma A., Lindsey R., Quinet E., Vickerman R. A Handbook of Transport Economics. – Edward Elgar Pub, 2011. – 928 p. <https://econpapers.repec.org/bookchap/elgeebook/12679.htm>
22. Rodrigue J.-P. The Geography of Transport Systems, Fifth Edition, New York: Routledge, 2020. 467 p. <https://transportgeography.org/>
23. Transportation Economics. Universities-National Bureau Committee for Economic Research. January 1965. <https://www.nber.org/books-and-chapters/transportation-economics>
24. Державна служба статистики України. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
25. Офіційні сайти транспортних підприємств